

Тетяна Борисова
(Полтава, Україна)

ВИВЧЕННЯ ОСНОВ ДИЗАЙНУ ОДЯГУ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ІНЖЕНЕРІВ

У сучасних умовах розвитку науки та освіти пріоритетними стають вміння раціонально планувати свою діяльність, нестандартно мислити, пропонувати творчі ідеї для отримання принципово нового рішення. Серед педагогічних працівників викладача нового типу вирізняють такі якості: професійна та соціальна мобільність, глибокі професійні знання в інтегрованих професіях, володіння знаннями зі спеціальності та основ наук, основами наукової організації праці і культури виробництва, здатність до технічної та соціальної творчості, до самовдосконалення, готовність до роботи в різних формах організації навчання й виробництва в умовах конкуренції. Система професійної освіти сьогодні потребує такого викладача, який здатен вивчити ринок праці, виявити його кадрові потреби, проаналізувати діяльність працівників різних сфер, шляхи і засоби їх професійного навчання [5].

Сучасні вимоги до професійних якостей інженерів-педагогів є визначальними у змісті освітньої моделі підготовки майбутніх конкурентоспроможних фахівців з високим рівнем творчого потенціалу. Пріоритетним напрямом вищої освіти стає організація процесу освітньої діяльності, спрямованого на особистість студента спроможного стати суб'єктом саморозвитку, а одним з актуальних завдань сучасної освіти є набуття студентами навчально-дослідницької і науково-дослідницької практики [4].

Реалізація розвитку сучасної системи вищої інженерно-педагогічної освіти можлива лише через системні знання, необхідні для вироблення цілісного, системного мислення щодо процесів розвитку науки і техніки,

культури та економіки, історії та соціології, літератури, мистецтва тощо. Оволодіння цими енциклопедичними знаннями можливе на основі інтеграції гуманітарних, фундаментальних і технічних наук. Така вимога щодо підготовки інженерів-педагогів пов'язана, насамперед, з характером їхньої професійної діяльності: інженер – фахівець і викладач в одній особі. Продиктовані ці вимоги загальною структурою змісту освіти в професійно-технічних навчальних закладах (наявність у навчальних планах трьох циклів дисциплін – загальноосвітнього, загально-технічного і професійного), що визначається трьома головними групами потреб суспільства [2]. Усе це безпосередньо пов'язано з якістю підготовки інженерів-педагогів до майбутньої професійної діяльності, що, у свою чергу, не може не позначатися на ефективності педагогічного процесу [1].

Педагог-інженер у галузі легкої промисловості – важливий фахівець професійно-технічних навчальних закладів. Саме на нього, як на викладача спеціальних дисциплін покладається відповідальність за якість підготовки робітників швейного профілю. Адже, чим вищий рівень розвитку науки та техніки, тим досконаліші засоби праці використовуються у виробничих процесах, вища культура виробників і в цілому виробництва, а відтак, ускладнюються процес навчання та виховання майбутніх швачок, закрійників, дизайнерів одягу, що вимагає від педагога-інженера постійно нових знань, умінь та навичок.

Варто зазначити, що робота педагога-інженера пов'язана з двома її складовими компонентами: педагогічною та професійно-педагогічною діяльністю. Все це обумовлює коло обов'язків, особистісних якостей, стиль мислення, колективні відносини та психологічний клімат у професійно-технічних навчальних закладах.

Досягнення високого рівня педагогічної майстерності в діяльності педагога-інженера багато у чому залежить від широти та глибини його професійно-педагогічної підготовки. Разом з тим, важливе значення

відіграють особистісні якості та здібності тих, хто обрав для себе дану професію.

Студент, котрий обрав професію педагога-інженера повинен володіти такими якостями:

– конструктивною (раціональний вибір навчально-виховної інформації, необхідної для розвитку пізнавальної діяльності учнів ПТОЗ, а також вибір форм та методів її передачі);

– організаційною (реалізація відібраної інформації за допомогою різноманітних педагогічних засобів);

– комунікативною (забезпечення організації взаємовідносин між педагогом-інженером та учнями, що базуються на взаєморозумінні, взаємоповазі та довірі один одному) [3].

Отже, до підготовки майбутніх педагогів-інженерів ставляться високі вимоги та покладається відповідальність за якість навчання фахівців виробничої та обслуговуючої сфери послуг.

Звертаючись до особливостей підготовки педагога-інженера у галузі легкої промисловості особливе місце займає дизайн освіта, як важливий напрямок діяльності фахівців швейної промисловості.

У змісті професійно-практичної підготовки майбутніх педагогів-інженерів у галузі легкої промисловості виділяємо ряд предметів, що сприяють поширенню дизайн освіти. Серед них виділяємо малюнок та основи композиції, графічний дизайн, інженерну та комп'ютерну графіку, історію костюму, конструювання та моделювання одягу, художнє моделювання та оздоблення одягу, дизайн одягу.

Впродовж навчання майбутні педагоги-інженери оволодівають навичками з технології конструювання та моделювання, пошиття швейних виробів, різними методи створення модного одягу, навчаються розробляти та презентувати власні колекції одягу, шити одяг, створювати елементи декору, проектувати спільні модні проекти з різними навчально-виховними

зкладами, готувати технічну документацію проектів, розробляти графічний дизайн за допомогою програм, володіти знаннями у світі стилів та моди, створити власний крій та стиль.

Фахівці швейної справи з цієї точки зору є прекрасним прикладом: вони завжди одягнені стильно і оригінально, і до того ж досить часто змінюють костюми. Таких фахівців зараз випускають коледжі та вищі навчальні заклади, що спеціалізуються на підготовці кадрів для легкої промисловості взагалі і швейної зокрема.

Швачка, кравець, закрійник, модельєр – для недосвідченого людини різниця між цими професіями не особливо зрозуміла, однак для професіоналів це є питанням професійної гордості. Модельєр, або дизайнер одягу, як тепер називається ця професія, – це найвищий щабель у швейній ієрархії. Однак часом люди, які не мають диплома, але закінчили курси моделювання одягу, вражають знавців своїм тонким смаком, творчою фантазією, креативним підходом до модних тенденцій і, що важливо, чудовим технічним виконанням своїх моделей.

Тому якість підготовки викладачів професійного навчання, які забезпечуватимуть навчальний процес модельєрів та дизайнерів одягу постає актуальним питанням професійної освіти.

Дизайн одягу один з напрямів дизайн-діяльності, метою якої є проектування костюму як елементу предметного середовища, що задовольняє відповідні матеріальні та естетичні потреби людини.

В залежності від того, що виступає об'єктом проектування, дизайн одягу поділяється на дизайн костюму, трикотажних виробів, взуття, головних уборів, аксесуарів, прикрас тощо. Враховуючи, що одяг – це продукт масового виробництва, тому дизайн одягу спрямований переважно на проектування промислових колекцій.

Колекції «прет-а порте» почали створювати в 50-х роках минулого століття – цю одяг високої якості, який випускається під ім'ям відомого

модельєра або фірми. Модельєр чи дизайнер певної фірми спеціалізується на проектуванні та виготовленні експериментальних моделей одягу – зразків, що слугують еталоном для серійного виробництва одягу, взуття або головних уборів.

У сучасному світі моди під дизайном одягу розуміють також, а можливо й переважно, творчість кутюр'є та стилістів.

Синдикат французької високої моди, заснований у 1868 році в Парижі, обдав модні салони того часу. Синдикат захищає права своїх членів, відомих дизайнерів від копіювання їх моделей та забезпечує унікальний неповторний вигляд своїм клієнтам.

Членами синдикату можуть стати підприємства та дизайнери, що виготовляють одяг лише за індивідуальними замовленнями, мати свою особливу клієнтуру та використовувати лише ручні види швейних операцій. Саме це й забезпечує ексклюзивність виробів від кутюр у порівнянні з промисловими зразками.

Пізніше до статуту синдикату ввійшли нові вимоги до членів. Двічі на рік необхідно проводити сезонні покази нових колекцій (у липні – осінньо-зимові; у січні – весняно-літні), обсягом не менше 75 моделей за рік.

Дизайн одягу має свою специфіку, яка зумовила певну його відірваність від дизайну в цілому. В цій сфері не існує традиції обговорювати професійні проблеми на з'їздах і конференціях, немає спілок і асоціацій, що об'єднують дизайнерів різних країн. У якійсь мірі цю роль відіграють численні ярмарки моди, салони прет-а-порте і тижні високої моди, хоча їх основні завдання абсолютно інші — реклама і контакти між виробництвом і торгівлею. Також не існує усталеної традиції серед дизайнерів одягу висловлювати свою творчу концепцію у вигляді теорій і маніфестів: як правило, словесне обґрунтування тієї чи іншої концепції модельєра виникає вже після демонстрації моделей (у вигляді інтерв'ю або прес-релізу). Провідна роль при цьому належить не самим дизайнерам, а критикам і

модним оглядачам, в чиї обов'язки входять обґрунтування і реклама нового модного напрямку.

Об'єкт дизайну одягу — утилітарна річ, яка має практичне призначення і крім естетичної функції, як твори мистецтва, виконує безліч інших функцій. Дизайнер створює предметний світ, а не зображує його. Спрямованість проектної культури в майбутнє, її динамізм, установка на проектування нового образу світу визначають основне завдання дизайну — формування нових культурних зразків речей, створення нових речей, а не «художніх» варіантів старих. Тому дизайн одягу повинен бути орієнтований на проектування нових функцій і якостей одягу у відповідності зі зміною способу життя та потреб людей, а не бути «прикрасою» традиційних форм [6].

Таким чином, річ є відображенням способу життя в цілому, а одяг — відображенням образу людини та способу його життя. Деякі теоретики дизайну розглядають дизайн як нову форму існування мистецтва в сучасних умовах. На перший погляд особливо багато спільного у дизайну і у прикладного мистецтва, об'єктом якого є речі, які мають практичне призначення (наприклад, посуд, гобелени, прикраси). Тому костюм також вважають предметом прикладного мистецтва. Твором прикладного мистецтва можна вважати річ, в якій об'єднані матеріально-практичні та художньо-естетичні переваги. Костюм, що володіє художньою цінністю, безсумнівно, можна вважати витвором мистецтва.

Однак, є і відмінності між дизайном і мистецтвом: дизайн орієнтований на вирішення нових функціональних завдань, продиктованих реальними потребами людини і суспільства, а не на створення художнього варіанту вже існуючого типу виробу, як в прикладному мистецтві. Дизайнер працює разом з конструктором або самостійно розробляє конструктивне рішення нового костюму, а художник вирішує свої творчі завдання вже після того, як інженер сконструював функціонально-технічну форму предмета.

Крім того, дизайн – особливий вид мистецтва, який перетворює в

явища культури у речі людського вжитку й промислові вироби. Естетичний початок присутній не тільки в самому творчому процесі створення нової речі, але і в готовому продукті, який повинен бути цілісним. Досягнення цілісності вимагає від дизайнера не тільки дослідницьких здібностей, вміння аналізувати наукові дані і факти, але і володіння даром творчої уяви, естетичного почуття, фантазії, які характерні саме для художника, тим більше що сучасна промисловість стає областю, де можуть взаємодіяти наука і мистецтво.

Інтегруючий характер творчого таланту дизайнера тлумачиться як вища клас майстерності художника, ремісника та філософа. Філософом дизайнер повинен бути тому, що, створюючи проект виробів для людини у відповідності з його потребами і смаками, проектуючи речі і предметне середовище в цілому, дизайнер проектує образ самої людини: його вигляд, емоції, стиль життя. Безпосередньо дизайнер проектує річ, а опосередковано – людину і суспільство. Таким чином, дійсна мета дизайну – проектування людини, його вигляду, її способу життя, тому основою проекту повинна бути концепція образу людини, концепція суспільства [6].

Саме орієнтуючись на потреби сучасних людей та суспільства в цілому повинен змінюватися процес навчання майбутніх кравців, модельєрів дизайнерів – фахівців сфери обслуговування. Оволодіння основами дизайну є запорукою майстерності майбутніх викладачів професійного навчання, які повинні йти в ногу з розвитком науки, освіти, технологій та сучасних модних тенденцій. Залучення майбутніх викладачів професійного навчання до проектування та створення нових колекцій молодіжного одягу сприяє формування смаку, використанню законів композиції, основ спеціальних наук на практиці. Лише той фахівець може виховати справжнього відомого дизайнера, хто сам є хоч трішечки дизайнером, хто долучався до творчого процесу, знає його структуру та організацію з середини, випробував свої сили на різних етапах створення нового одягу. Отже, оновлення дизайн-

освіти майбутніх викладачів професійного навчання у галузі легкої промисловості є актуальним та вкрай необхідним.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бондаренко Ю.В. Гуманітарні складові професійної компетенції майбутніх інженерів-педагогів / Ю.В. Бондаренко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. Наук. Пр. – Запоріжжя, 2011. – Вип. 20 (73). – С. 73 – 77.
2. Гуревич Р.С. Теорія і практика навчання в професійно-технічних закладах : Монографія. / Р.С. Гуревич – Вінниця : ТОВ «Планер», 2009. – 410 с.
3. Инженер-педагог – личность и функции – Режим доступа: http://life-prog.ru/1_19484_inzhener-pedagog---lichnost-i-funksii.html
4. Компетентність майбутніх інженерів-педагогів – Режим доступа: http://www.rusnauka.com/31_ONBG_2011/Pedagogica/2_95548.doc.htm
5. Тархан Л.З. Введение в профессию инженера-педагога швейного профиля: [учебное пособие] / Ленуза Запаявна Тархан. – Симферополь: Крымское учебно-педагогическое государственное издательство, 2006. – 172 с.
6. Теоретические основы дизайна одежды – Режим доступа: <http://atlanticrus.ru/content/teoreticheskie-osnovy-dizaina-odezhdy?Page=show>